

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 405 ОТ 22 ДЕКЕМВРИ 2020 Г.
за изменение и допълнение на Наредбата за радиационна защита, приета с
Постановление № 20 на Министерския съвет от 2018 г. (ДВ, бр. 16 от 2018 г.)

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
ПОСТАНОВИ:

§ 1. В чл. 1, ал. 4, т. 3 след думите „въздухоплавателни средства“ се добавя „и космически апарати“.

§ 2. В чл. 3, т. 3 след думите „въздухоплавателни средства“ се добавя „и космически апарати“.

§ 3. В чл. 18 ал. 4 се изменя така:

„(4) При оценката по ал. 3 се използват резултатите от радиационния мониторинг на околната среда и факторите на жизнената среда, осъществяван от лицата, на които е възложен такъв мониторинг.“

§ 4. В чл. 20, ал. 1 след думите „това оборудване“ се поставя запетая и се добавя „както и с доказателство, че неговата конструкция позволява ограничаване на облъчванията до възможно най-ниското разумно постижимо ниво“.

§ 5. В чл. 28 ал. 2 се изменя така:

„(2) Председателят на Агенцията за ядрено регулиране и министърът на здравеопазването оценяват информацията по ал. 1 от гледна точка на радиационната защита, включително оценяват дали:

1. експлоатационните характеристики на потребителската стока обосновават нейното предназначение;

2. потребителската стока е проектирана по подходящ начин с оглед на намаляване на облъчването при нормална употреба и вероятността и последиците от неправилна употреба или при случайни облъчвания;

3. техническите и физическите характеристики на стоката изискват налагане на специални условия при нейното използване;

4. стоката е проектирана по подходящ начин, така че да отговаря на критериите за освобождаване от регулиране;

5. стоката е от одобрен тип и не изисква специфични предпазни мерки за третиране след прекратяване на нейната употреба;

6. за стоката има предоставена за потребителя по подходящ начин информация и документация с указания за правилна употреба и третиране след прекратяване на нейната употреба.“

§ 6. В чл. 33, ал. 1 основният текст се изменя така:

„(1) От регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия могат да бъдат освободени обосновани дейности, които са присъщо безопасни, или радиоактивни материали, произхождащи от регулирана дейност, когато е доказано, че са изпълнени следните дозови критерии:“.

§ 7. В чл. 34 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 основният текст се изменя така:

„(1) Освободени от регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия са обосновани дейности със:“.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) За дейности, включващи малки количества радиоактивни вещества или ниски специфични активности, които са сравними с нивата за освобождаване от регулиране, определени в приложение № 3, таблица 1 и таблица 2, се приема, че са присъщо безопасни.“

3. Създават се ал. 4 и 5:

„(4) За дейности, включващи количества радиоактивни вещества или специфични активности под нивата за освобождаване от регулиране, определени в приложение № 3, таблица 1 и таблица 2, се приема, че радиационният риск е пренебрежим и не подлежат на допълнително разглеждане с изключение на случаите, свързани със специфични пътища на облъчване (например чрез питейна вода или от строителни материали).

(5) Обоснована дейност с радиоактивни материали, съдържащи техногенни радионуклиди над нивата за освобождаване, определени в приложение № 3, таблица 1 и таблица 2, може да бъде освободена от изискванията за уведомление и контрол по Закона за безопасно използване на ядрената енергия, когато е установено, че:

1. радиационният риск е пренебрежимо малък;
2. дейността е присъщо безопасна;
3. лицата, които осъществяват дейността, не следва да се класифицират като професионално облъчвани лица.“

§ 8. В чл. 36 ал. 1 се изменя така:

„(1) Дейности с незначителен радиационен риск по Закона за безопасно използване на ядрената енергия са дейности, за които е установено, че:

1. дейността е обоснована и радиационният риск не е пренебрежимо малък;
2. безопасността е еднозначно осигурена от проекта на съоръжението и конструкцията на оборудването, с което облъчването е ограничено до възможно най-ниското разумно постижимо ниво;
3. експлоатационните процедури при осъществяване на дейността са лесно изпълними и изискванията за безопасност при работа са тривиални;
4. няма данни от експлоатационен опит за значими проблеми, свързани с радиационната защита.“

§ 9. В чл. 39 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 4:

„(4) Радиоактивен материал с повишено съдържание на естествени радионуклиди, чиято специфична активност надвишава нивата за освобождаване, определени в приложение № 3, таблица 3, може да бъде освободен от регулиране, ако очакваната ефективна доза за лице от населението, в резултат на последваща дейност с този материал, е от порядъка на 1 mSv или по-малко за една година, като се вземат под внимание всички възможни пътища на облъчване.“

2. Досегашната ал. 4 става ал. 5 и в нея след думите „по ал. 1“ се добавя „и 4“.

3. Досегашната ал. 5 става ал. 6.

§ 10. В чл. 53, ал. 2 думата „дванадесета“ се заменя с „единадесета“.

§ 11. В чл. 71 се създава ал. 4:

„(4) В случаите, когато изпълнението на програмите за радиационен мониторинг по ал. 1 не може да се извърши от предприятието, същото се възлага на външни лица, които имат регистрация по чл. 56, ал. 3 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия за извършване на съответните измервания.“

§ 12. В чл. 72 ал. 2 се отменя.

§ 13. В чл. 73, ал. 1 думите „чл. 72, ал. 2“ се заменят с „чл. 71, ал. 4“.

§ 14. В чл. 75 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Идентификацията по ал. 1 включва най-малко:

1. лични данни за професионално облъчваното лице:

а) име, презиме и фамилия;

б) пол и гражданство;

в) дата на раждане и единен граждански номер (или личен номер за чужди граждани);

2. данни за предприятието и работодателя на външни работници:

а) наименование, адрес и единен идентификационен код;

б) начална дата на индивидуалния дозиметричен контрол и крайна дата, ако има такава;

в) категорията на професионално облъчвани лица съгласно чл. 63.“

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3 и в нея думите „по ал. 2“ се заменят с „по ал. 1“.

§ 15. В чл. 96 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Оперативната радиационна защита на населението от възможно облъчване при нормални обстоятелства, дължащо се на дейност, подлежаща на регистрация по Закона за безопасно използване на ядрената енергия, включва мерки за предотвратяване на нерегламентирано облъчване и оптимизация на радиационната защита, които се обосновават и определят в процеса на издаване на удостоверение за регистрация по ред, определен с наредбата по чл. 26, ал. 1 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.“

§ 16. В чл. 97 ал. 2 и 3 се изменят така:

„(2) Нивата по ал. 1 се определят въз основа на дозови ограничения, обосновани в процеса на лицензиране, като се отчитат възможните пътища на облъчване при нормални обстоятелства.

(3) При възможни газообразни и течни радиоактивни емисии в околната среда в резултат на дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди се прилагат изискванията на наредбата по чл. 26, ал. 5 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.“

§ 17. Член 98 се изменя така:

„Чл. 98. (1) За разрешени дейности по чл. 15, ал. 3, т. 1, 2, 3 и 8 и чл. 15, ал. 4, т. 11 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия, при които са възможни газообразни и течни радиоактивни емисии в околната среда, се извършват скринингови оценки на ефективните дози за лица от населението при нормални обстоятелства.

(2) За разрешена дейност по чл. 15, ал. 3, т. 1 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия предприятието, което експлоатира ядрено съоръжение, извършва реалистични оценки на ефективните дози за лица от населението, дължащи се на газообразни и течни радиоактивни емисии в околната среда, въз основа на реални данни. За другите дейности, посочени в ал. 1, е достатъчно да се извършва скринингова оценка.

(3) С цел реалистичното оценяване на дозите за лица от населението и за съпоставяне с дозовите ограничения се определят представителни лица въз основа на проучвания и като се вземат предвид действителните пътища, водещи до външно и вътрешно облъчване.

(4) При определянето на представителни лица по ал. 3, както и на обхвата и периодичността на радиационния мониторинг за целите на оценката по ал. 2 се изпълняват и указания на министъра на здравеопазването, ако са дадени такива във връзка с оценката на здравния риск по чл. 72, ал. 3 от Закона за здравето.“

§ 18. Член 99 се изменя така:

„Чл. 99. Реалистичната оценка на ефективните дози за представително лице включва:

1. оценяване на външното облъчване съобразно с вида и характеристиките на йонизиращите лъчения;
2. оценяване на вътрешното облъчване съобразно с постъпването, вида и характеристиките на радионуклидите;
3. отчитане на съдържанието на радионуклиди в храни, питейни води и компоненти на околната среда, свързано с облъчване на представителни лица;
4. отчитане на дозово определящите пътища на облъчване.“

§ 19. В чл. 100 ал. 3 се изменя така:

„(3) При превишаване на разрешени газообразни и/или течни радиоактивни емисии предприятията уведомяват незабавно председателя на Агенцията за ядрено регулиране и министъра на здравеопазването.“

§ 20. В чл. 103 ал. 4 и 5 се отменят.

§ 21. В чл. 110 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.
2. Създават се ал. 2, 3 и 4:

„(2) Националният център по радиобиология и радиационна защита оценява здравния риск при облъчване на лица от населението в случаите по ал. 1 и при необходимост дава препоръки на лицата по чл. 109, ал. 1 за прилагане на мерки за радиационна защита в съответствие с принципите за обосновааност и оптимизация.

(3) В случаите по ал. 2 лицата по чл. 109, ал. 1 изготвят програми и планове за изпълнение на дадените препоръки, които се представят на Националния център по радиобиология и радиационна защита за съгласуване.

(4) За възстановяване на терени, замърсени с радиоактивни вещества, към заявлението за издаване на разрешение по чл. 15, ал. 4, т. 18 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия се прилагат съгласуваните програми и планове по ал. 3.“

§ 22. В чл. 111 се правят следните изменения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) В документите по ал. 1 се определя, както е приложимо и подходящо, следното:

1. отговорности на заинтересованите ведомства за управлението на идентифицирани ситуации на съществуващо облъчване;
2. краткосрочни и дългосрочни цели и съответни референтни нива по отношение на годишната ефективна доза от всички възможни пътища на облъчване в диапазона 1 – 20 mSv;
3. граници на засегнатите терени и идентифициране на засегнатите лица от населението от гледна точка на радиационната защита;
4. защитни мерки и мащабът на мерките, които следва да се приложат за конкретна ситуация на съществуващо облъчване;
5. мерки за предотвратяване и контрол на достъпа до засегнатите терени и за налагане на ограничения по отношение на условията за живот на тези места;
6. оценка на облъчването на различни групи от населението и необходими средства за контрол на облъчването на засегнатите лица.“

2. Алинея 3 се отменя.

§ 23. Създава се чл. 111а:

„Чл. 111а. По отношение на терени с дълготрайно остатъчно радиоактивно замърсяване, за които е взето решение да се разреши обитаването и възстановяването на социалните и икономическите дейности, се провеждат консултации с всички заинтересовани страни

относно мерките за осъществяване на постоянен контрол на облъчването с цел създаване на условия за живот, които могат да бъдат определени като нормални, включително:

1. определяне на подходящи референтни нива;
2. изграждане на инфраструктура в подкрепа на продължаващите мерки за самозащита в засегнатите терени (например предоставяне на информация, консултации и мониторинг);
3. възстановителни мерки, ако е необходимо;
4. обособяване на зони със специален режим, ако е необходимо.“

§ 24. В глава девета „РАДИАЦИОННА ЗАЩИТА ПРИ СИТУАЦИИ НА СЪЩЕСТВУВАЩО ОБЛЪЧВАНЕ“ раздел IV „Управление на терени с остатъчни радиоактивни замърсявания“ с чл. 118 и 119 се отменя.

§ 25. В чл. 142, ал. 2 думите „извършват радиационен мониторинг в зоната за превантивни защитни мерки и в наблюдаваната зона около ядрени съоръжения за оценка на облъчването на лица от населението в съответствие с“ се заменят с „които експлоатират ядрени съоръжения, извършват радиационен мониторинг за оценка на облъчването на лица от населението по“ и пред тях се поставя запетая.

§ 26. В § 1 от допълнителните разпоредби се правят следните допълнения:

1. Създава се т. 18а:
„18а. „Космически апарат“ е пилотиран летателен апарат, проектиран за полети на височина, по-голяма от 100 km над морското равнище.“
2. Създава се т. 24а:
„24а. „Нормални облъчвания“ са облъчвания, които се очаква да възникнат при нормална експлоатация и очаквани експлоатационни събития за дадена инсталация или дейност (включително поддръжка, инспекция, извеждане от експлоатация).“
3. Създава се т. 25а:
„25а. „Преработка“ са химическите или физическите операции, свързани с радиоактивни материали, които включват добива, трансформирането, обогатяването на делящи се или възпроизвеждащи се ядрени материали и повторната обработка на отработено ядрено гориво.“

§ 27. В приложение № 2 към чл. 18, ал. 6 се правят следните изменения:

1. В т. 11 думите „(part.cm⁻².min⁻¹)“ се заличават.
2. В таблица 16, в колона „Стойност“ числото „7,5.10⁻⁶“ се заменя с „6,7.10⁻⁶“, числото „16“ се заменя с „14“ и числото „5“ се заменя с „4“.

§ 28. В наименованието на приложение № 7 към чл. 116, ал. 4 думите „чл. 113“ се заменят с „чл. 116, ал. 3“.

§ 29. В приложение № 12 към чл. 137, в т. 2 думите „приложение № 12“ се заменят с „приложение № 10“.

Заклучителна разпоредба

§ 30. В Наредбата за радиационна защита при дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, приета с Постановление № 229 на Министерския съвет от 2012 г. (обн., ДВ, бр. 76 от 2012 г.; изм., бр. 37 от 2018 г.), се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 15:
 - а) алинея 1 се изменя така:
„(1) Остатъчни материали от дейностите по чл. 1, чиито специфични активности са по-големи от нивата по чл. 14, ал. 1, могат да се освободят от регулиране, ако очакваната ефективна доза за отделно лице, в резултат на последваща дейност с този материал, е от

порядъка на 1 mSv или по-малко за една година, и да се складират, депонират, рециклират или използват на производствената площадка на дадено предприятие при спазване изискванията на чл. 4.“;

б) създава се нова ал. 2:

„(2) При оценка на очакваните ефективни дози за лица от населението по ал. 1 се вземат под внимание всички възможни пътища на облъчване, включително от газоаерозолни или течни емисии и вследствие на депониране или рециклиране на твърди остатъчни материали.“;

в) досегашната ал. 2 става ал. 3.

2. В приложение № 1 към чл. 1, ал. 1 се създават т. 9, 10, 11 и 12:

„9. Преработка на ниобиева/танталова руда.

10. Добив на геотермална енергия.

11. Добив на руди, различни от уранова руда.

12. Съоръжения за филтриране на подземни води.“

Министър-председател: **Бойко Борисов**

Главен секретар на Министерския съвет: **Веселин Даков**